

PARTICIPATIE-BUURTZORG BIJ HET ACTUEEL HOUDEN VAN VISIES EN PLANNEN ONDER DE OMGEVINGSWET

We zijn gewend aan een zekere geldigheidsduur van visies en plannen in het ruimtelijk domein. De structuurvisie stellen we vast voor een bepaalde periode en is een doorkijk voor de langere termijn. Het bestemmingsplan heeft een gebruikelijke geldigheidsduur van tien jaar. De vaste herijkingsmomenten van visies en plannen geven houvast, ook aan bestuurders. Is er geen bestemmingsplanwijziging tussendoor, dan kunnen we in ieder geval er vanuit gaan dat er een algehele herziening komt aan het eind van de vastgelegde termijn van tien jaar.

Je kunt dus rustig achteroverleunen en wachten tot de tijd rijp is voor een nieuwe leest of nieuwe schoenen. Ook burgers, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en andere overheden kunnen achteroverleunen. De nieuwe inspraakronde zal vanzelfsprekend weer worden gestart met de voorbereidingen voor de structuurvisie of bestemmingsplan.

Alles gaat wel even op de schop, want de Omgevingswet brengt met zich mee dat visies en plannen opnieuw worden vastgesteld. Elke gemeente ontwikkelt één omgevingsvisie en één omgevingsplan. Met volop participatie nieuwe stijl. Niet meer gestoken in het inspraak-keurslijf, maar vormvrij en op maat gemaakt op grond van de couleur locale. Werk aan de winkel voor participatie-experts en voor eigenlijk de gehele bevolking. Je ziet dat alles uit de kast wordt gehaald om de gehele samenleving te bereiken en te betrekken bij de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Bij wijze van spreke zullen we zelfs van degenen die niet willen participeren het liefst hun motivering willen vastleggen.

Ergens tussen de invoering van de Omgevingswet (januari 2021) en de datum waarop alles conform de nieuwe wet geregeld moet zijn (januari 2029) zal de participatiestorm zijn gaan luwen en gaan we weer terug naar.... Tsja, wanneer komt dan weer de nieuwe participatieronde voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan? 10 jaar? 15 jaar? De Omgevingswet geeft geen vaste termijnen meer waarbinnen een visie of plan moet worden herzien. Visies en plannen moeten wel consistent, integraal en actueel blijven. Maar hoe dan?

Bij een omgevingsvergunning voor 'voortdurende afwijkactiviteit' geldt dat het omgevingsplan binnen vijf jaar in overeenstemming moet zijn gebracht met de vergunning. Er zijn overigens geen sancties wanneer dat niet gebeurt. Maar wat als het college van B&W aan de gemeenteraad voorstelt om op basis van nieuwe ontwikkelingen de visie of het plan opnieuw vast te stellen? Wat doe je dan met de participatie? Een interessante vraag, waar je op verschillende manieren mee kan omgaan.

Bijvoorbeeld een brede en diepgaande consultatie wanneer het gaat om nieuwe inzichten op strategisch niveau, die de gemeenschappelijke normen en waarden van de lokale maatschappij raakt. Het gaat dan om het ophalen van perspectieven en toekomstbeelden en werken aan commitment voor de lange termijn. Denk aan onderwerpen als klimaatadaptatie of energietransitie, waarvan de ambitie in het omgevingsplan moet worden vastgelegd. Of denk aan het ophalen van opvattingen en overtuigingen en het uitwisselen van standpunten en argumenten wanneer het gaat om het actualiseren van het omgevingsplan op basis van een nieuwe inzichten over wonen, bouwen, sociale cohesie of economische ontwikkeling. In beide gevallen laat je de reikwijdte en het detailniveau bepalen hoe groot en omvattend je het participatieproces gaat insteken.

Maar er is ook een andere manier om de noodzaak visie en plan voortduren actueel te houden gelijk te laten lopen met participatie. Een manier die wellicht beter aansluit bij de geest van de Omgevingswet, waarin veel nadruk wordt gelegd op initiatief en verantwoordelijkheid nemen. Die tweede methode is een vorm van permanente participatie. Vanuit de initiatiefnemers, vanuit burgers en maatschappelijke organisaties en vanuit de overheid zelf. Waarbij we grote onderwerpen met een mogelijk grote impact anders insteken dan de kleinere, maar niet minder belangrijke, initiatieven. In deze methodiek halen we op buurniveau, op wijkniveau en op gemeenteniveau voortdurend op wat er leeft, hoe aangekeken wordt tegen nieuwe initiatieven en hoe we dat een rol laten spelen bij het afgeven van omgevingsvergunningen, het opnieuw vaststellen van het omgevingsplan en omgevingsvisie en het opstellen van programma's.

Het slecht de drempel voor de burgers en het geeft initiatiefnemers de kans om vroegtijdig met participatie aan de slag te gaan. Het vereist wel een goede coördinatie en organisatie vanuit de gemeentelijke communicatie-afdelingen. Die zullen aan de slag moeten gaan met faciliteren en luisteren naar wat er speelt in de samenleving. Een gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de participatie-buurtzorg kan helpen bij het permanent actueel houden van omgevingsplan en omgevingsvisie, maar ook helpen bij het vormgeven van participatie bij nieuwe initiatieven van burgers, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en natuurlijk de overheid zelf.